

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๑๔ สุขุมวิท ๒๓ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๙-๕๐๐๐
ภายใน ๑-๕๖๖๖ โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๖๕๘-๐๓๑๑

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับประจำวันที ๒๓-๒๖ เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๗ หน้า ๒๓ มูลค่าข่าว ๓๗๔,๘๖๘.-

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

โมเดล ‘ศิลปกรรมบำบัด’ พัฒนาการศึกษาเพื่อเด็กพิการ

ผศ.ดร.เลิศศิริ บวรภิตติ

ในอดีตการศึกษาค้นคว้าวิธีการสื่อสาร เพื่อสร้างหลักสูตรการศึกษา พัฒนาการศึกษาและเสริมสร้างสมรรถนะ ในเด็กพิการหรือเด็กที่บกพร่องทางด้าน ร่างกายและสติปัญญาค่อนข้างมีข้อจำกัด บางประการ ไม่ว่าจะเป็นบทเรียน หรือ แม้กระทั่งกิจกรรมประกอบการเรียน การสอน ประกอบกับการกำหนดสื่อกลาง การเรียนการสอนสำหรับเชื่อมโยงการสื่อสาร และความเข้าใจระหว่างผู้สอนกับผู้รับยังมีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป เหตุนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษาในด้านการนำสื่อกลางมาเพื่อบำบัดเด็กพิการ

ของ “ผศ.ดร.เลิศศิริ บวรภิตติ” อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยได้ค้นพบว่าศิลปกรรม เป็นศูนย์กลางการศึกษาและการบำบัดเด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เบื้องต้น “ผศ.ดร.เลิศศิริ” เล่าถึงที่มาของการศึกษาในเรื่องนี้ว่าเกิดจากความสนใจส่วนตัวที่ต้องการสร้างจุดเด่นในสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิการ โดยเน้น การกระตุ้น การพัฒนา และการบำบัด ซึ่งสอดคล้องต่อความต้องการของเด็กกลุ่มพิเศษในประเทศไทย “ถึงวันนี้ก็ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า

ประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีต่อการสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะ โรงเรียน โรงพยาบาล และโรงแรมกับคน พิการมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา นั่นเป็น สัญญาณดีที่บอกว่าแม้จำนวนของผู้พิการ และเด็กพิเศษจะไม่มีอัตราเพิ่มขึ้นหรือลดลง ก็ไม่ได้เป็นการกำหนดการส่งมอบความ สะดวกสบายเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ ลดลง ตรงกันข้ามกลับยิ่งเห็นความสำคัญ ในการช่วยเหลือผู้พิการให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในสังคม” โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกแก่ เด็กพิการในโรงเรียนก็ยิ่งต้องได้รับความ

ปลอดภัยมากขึ้น รวมถึงการกำหนดสื่อการเรียนการสอนก็มีความสำคัญต่อการเรียนรู้แก่เด็กกลุ่มนี้มากเป็นพิเศษ ดังนั้น ตนจึงมีแนวคิดต่อการศึกษาค้นคว้าศิลปะจะเป็นเครื่องมือเฉพาะที่ช่วยสื่อสารระหว่างครูผู้สอน กับเด็กพิการโดยไม่มีค่าใช้จ่ายที่สูง เนื่องจากศิลปะจะถูกหยิบยกไปใช้บ่อยครั้งขึ้น เพราะถือเป็นสื่อกลางการเรียนการสอนที่เข้าใจง่ายและผ่อนคลายในเวลาเดียวกัน

“มีแนวปฏิบัติเป็นจิตบำบัดทางเลือกหรือการบำบัดเสริมสำหรับผู้พิการ ผู้มีปัญหาด้านสุขภาพจิต และคนทั่วไปที่ต้องการค้นหาตัวเอง หรือเพิ่มเสริมพลังทางจิตใจ ซึ่งกลไกในการบำบัดมีหลากหลายรูปแบบที่ไม่มีกระบวนการ หรือรูปแบบที่ตายตัว แต่จะขึ้นอยู่กับความต้องการ ปิดความสามารรถ และวัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ”

สำหรับกระบวนการบำบัดในเด็กพิการ “ผศ.ดร.เลิศศิริ” บอกว่า ต้องขึ้นอยู่กับวิธีการที่ผู้รับได้สื่อสารส่งถ่ายกับนักบำบัด โดยการแสดงออกเชิงภาษาสัญลักษณ์ผ่านงานศิลปะที่สร้างสรรค์ เพื่อสะท้อนความนึกถึง และสิ่งเร้าต่อสิ่งนั้น ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนเชิงวิชาการได้เบื้องต้น 4 ด้าน ประกอบด้วย

หนึ่ง ศิลปะการเรียนรู้ภาษา การกำหนดรูปแบบศิลปะกรรมเชิงภาษาจะช่วยเปิดเผยความในใจของบุคคลที่ไม่สามารถ หรือไม่ต้องการแสดงออกทางวาจา ศิลปะกรรมภาษาจึงมีบทบาทเกี่ยวกับทัศนศิลป์ที่แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เช่น ภาพ คำ โดยให้ผู้เรียนได้สะกดและเขียนคำศัพท์จากภาพที่กำหนด รวมถึงการนำกริยาวิเศษณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการสร้างถ้อยคำได้ โดยใช้การวาดภาพเพื่อสื่อความหมาย

สอง ศิลปะกับคณิตศาสตร์ โดยศิลปะจะเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ความชำนาญ และความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ ผ่านกระบวนการจากการแก้ปัญหา การใช้เหตุผล การสร้างความสัมพันธ์ และการนำเสนอ โดยทักษะเหล่านี้เพียงพอต่อการพัฒนาความเข้าใจในคณิตศาสตร์

สาม ศิลปะกับวิทยาศาสตร์ เช่น ใช้การคาดการณ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะพื้นฐาน

ทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์กระบวนการเรียนรู้ในการคาดเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้

สี่ ศิลปะกับสังคมศึกษา โดยเน้นการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กพิเศษผ่านกิจกรรมศิลปะที่แสดงวิธีการต่าง ๆ เนื่องจากงานศิลปะสามารถแสดงออกในรูปวัตถุที่จับต้องได้ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยจะเกี่ยวข้องไปถึงการแสดงออกทางพฤติกรรม เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างงานศิลปะและการเรียนรู้ทางด้านสังคมด้วยตัวเองไปพร้อม ๆ กัน

การใช้ศิลปะกับการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้านนี้ “ผศ.ดร.เลิศศิริ” บอกว่า จะเป็นอีกมิติทางเลือกหนึ่งของการช่วยบำบัดเด็กพิการในด้านวิชาการแบบองค์รวม ทั้งทางอารมณ์ จิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยสร้างความเข้าใจปัญหาภายในจิตใจได้ด้วยตัวเอง จนสามารถปรับจัดอารมณ์ความรู้สึก และสร้างพลังเชิงบวกได้

“กุญแจสำคัญที่จะทำให้กระบวนการบำบัดสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจถึงกระบวนการทำงานเชิงวิชาการในงานศิลปะ โดยต้องวางแผนการบำบัดการรักษาให้เหมาะสมกับรายบุคคลหรือประเภทกลุ่มบุคคล ซึ่งต้องอาศัยภาคการประเมินก่อนให้การบำบัด เพื่อคัดผู้ที่เหมาะสมสำหรับศิลปะกรรมบำบัด ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลของการบำบัดในระยะยาว”

องค์ความรู้ทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้ ตนผนวกรวมกับความรู้ที่ได้จากหนังสือ Art-centered Education and Therapy for Children with Disabilities ร้อยเรียงเป็นหนังสือแปลในชื่อศิลปะศูนย์กลางการศึกษาและการบำบัดเด็กพิการ ซึ่งได้เน้นสหวิทยาการใช้ศิลปะในหลักสูตรการศึกษาด้านการพัฒนาการเรียนและการเสริมสร้างสมรรถนะ โดยรวบรวมความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีศิลปะกับประเภทความพิการ เพื่อนำมาปรับใช้ศิลปะในด้านวิชาการ และการพัฒนาทางภาษาให้มีประสิทธิผลเชิงบำบัด

“ผมหวังอย่างยิ่งว่าศิลปะทุกแขนงจะสามารถเป็นส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพเด็กพิการให้ได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด ตลอดจนการช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีความเข้มแข็ง และมีความสุขต่อการใช้ชีวิตต่อไปในอนาคต” เพราะสุดท้ายแล้วคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีกวิธีหนึ่ง